

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Tredje behandling af lovforslag nr. L 188: Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v. (Konkret anvendelse af præimplantationsdiagnostik).

Af indenrigs- og sundhedsministeren (Lars Løkke Rasmussen).

(Fremsat 23/3 2004. Første behandling 24/3 2004. Betænkning 30/3 2004. Anden behandling 30/3 2004).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Birthe Skaarup (DF):

Under anden behandling i går her i Folketinget bekendtgjorde jeg, at Dansk Folkepartis folketingsgruppe ved tredjebehandlingen ville give deres indstilling til lovforslaget. Hele folketingsgruppen har været meget engageret i det her spørgsmål, og det ved vi jo at hele Tinget har været.

Forslaget er jo bragt på banen, fordi vi står over for nogle børn, der har en livstruende sygdom, og det at sætte et nyt barn i verden, hvor der skal foretages ægsortering for at finde den rette vævstype, har engageret Folketingets medlemmer rigtig meget.

Vi er opmærksomme på i Dansk Folkeparti, at den teknologiske udvikling hele tiden vil ændre sig, og det vil den jo i forbindelse med alle mulige sygdomme. Men det er også sådan, at vi ved, at som forældre vil man gøre alt i verden for at afprøve alle muligheder, når man har et sygt barn.

Kl. 11.05

Dansk Folkeparti har nu vurderet, og vi er kommet til den konklusion, at et flertal i Folketinget eller i folketingsgruppen vil stemme for lovforslaget, men vi er også klar over, der er nogle etiske overvejelser, hvor vi imødekommer flere af gruppens medlemmer. Derfor vil vi på baggrund af lovforslagets karakter i det her tilfælde fritstille gruppens medlemmer ved afstemningen her ved tredjebehandlingen.

Formanden:

Jeg skal lige for god ordens skyld nævne, at det er integrationsministeren, der er minister for sagen her, idet indenrigs- og sundhedsministeren er fraværende.

Margrete Auken (SF):

Er det en bagatel, at et menneske bringes til verden, udelukkende fordi det skal kunne bruges til at hjælpe sin bror? Ingen er vel i tvivl om, at det nye barn bliver lige så elsket som andre børn. Hvorfor skulle det så ikke bare være en sidegevinst ved at være blevet til, at man har kunnet hjælpe sin bror?

I SF's folketingsgruppe er vi tre, fru Anne Grete Holmsgaard, fru Lene Garsdal og mig, som har indtaget en mindretalsposition i forhold til gruppen, og vi har altså ment, at det var vigtigt også her ved tredjebehandlingen at få sagt meget, meget tydeligt, hvorfor vi synes, denne her sag er alarmerende.

Det er haglet ned over mig og de andre i gruppen og andre i Folketinget, som har problematiseret dette forslag om at igangsætte denne kunstige befrugtning udelukkende som led i behandlingen af en syg søskende, der angiveligt ikke har mulighed for helbredelse.

Den sidste del, at der ikke er andet at gøre, og at der er gode chancer med denne behandling, er i allerhøjeste grad blevet problematiseret i de sidste dage, men da vi her forholder os til det principielle, vil jeg lade det stå til troende, at det vitterligt er eneste mulighed for helbredelse, og at den til og med har en rimelig chance for at lykkes. Så det er altså det overordnede, vi forholder os til i denne sag her.

I dag er det tilladt efter loven at søge efter vævsforenelighed, hvis der samtidig er arvelige sygdomme, det vil sige, hvis man af hensyn til det nye barn skal søge uden om genetiske fejl.

De to behandlinger er beslægtede, fordi man i begge tilfælde søger efter vævsforenelighed med en syg søskende, og jeg ved, at der er medlemmer, der har været tøvende over for det her forslag, som er blevet mødt med dette argument, det er næsten det samme, og så kommer det ultimative glidebaneargument: Har man sagt a, må man også sige b. Det er det ultimative glidebaneargument, og jeg ved, at det er blevet brugt.

Men det, man skal være opmærksom på, er, at i nye tilfælde er det altså en behandling, der udelukkende foretages for det syge barns skyld. Ønskede forældrene et nyt, sundt barn, ville det

mest sikre være for dem at blive gravide på den gammeldags måde, og den ville de jo i givet fald også vælge.

Da vi drøftede sagen ved førstebehandlingen, spurgte jeg flere af ordførerne, om de mente, at man skulle sætte et æg op, også selv om ingen af de sunde fosteranlæg havde den ønskede vævs-type. Ingen af dem, jeg spurgte, forstod vist, hvad jeg mente, de sagde noget afværgende om, at det var forældrenes eget valg osv. Men mon ikke vi alle sammen godt vidste, at det ville forældrene næppe gøre, netop fordi de ingen problemer havde med at få børn på almindelig vis og givetvis også ville foretrække det sådan, hvis det bare drejede sig om at få et barn, og at man altså kun ville sætte graviditeten i gang, hvis barnet kunne hjælpe sin syge bror.

Men er der så noget galt i, at et barn efterfølgende ved, at det udelukkende skylder en syg bror, at det findes? Ja, for havde han ikke været syg, var netop dette barn aldrig blevet født. Det er i hvert fald et dramatisk brud med vores hidtidige menneskesyn.

Kl. 11.10

Det var Immanuel Kant, der først slog fast som en del af den vestlige kultur, at intet menneske i sin grund kan være et middel for et andet menneske. Ethvert menneske er et formål i sig selv. At det også er kristent arvegods, altså ud fra at ethvert menneske er skabt i Guds billede, betyder ikke, at man behøver at være kristen for at have dette menneskesyn. Det er for længst blevet fælles grundværdi i vores kultur – troede jeg. Men nej, det er noget skinhelligt vås, er jeg blevet belært om, når man nu kan hjælpe et sygt barn.

Lad mig derfor prøve at begrunde det, som jeg indtil disse dage ikke havde troet, at man behøvede at argumentere særskilt for. Lad os sige, at vi endnu ikke er kommet så langt på glidebanen, at man ville sætte en fødsel for tidligt i gang for at fremskynde adgangen til navlestreng og moderkage, altså i den situation hvor det barn, der skal behandles, pludselig får en forværret tilstand, og moderen er så langt henne i graviditeten, at der er sandsynlighed for, at barnet kan overleve, men det er altså nu, vi har brug for det, og man står med det syge barn, for hvem det hele er sat i gang.

Den situation blev jo beskrevet i et debatindlæg i Politiken forleden dag af en jordemoder, og hun åbnede bestemt også muligheden for, at man kunne sige, at man sætter en abort i gang, hvis der bliver mulighed for det, og det er heller

ikke blevet afvist, sådan at det ikke ville kunne lade sig gøre.

Jeg vil stadig væk tro, at det her ikke vil ske der, hvor vi er, men netop fordi glidebaneargumentet har fået den vægt, som det har fået i denne her debat, så er der ingen sikkerhed for, at man kan afvise, at det ikke også vil ske. Det er jo for det syge barns skyld, at det nye barn er under tilblivelse, og de desperate forældres dilemma kan i hvert fald ikke bagatelliseres.

Jeg tror, det er meget vigtigt at holde fast i, at ingen af os ønsker at bagatellisere det dilemma, som de desperate forældre er i. Det er jo derfor, vi kan se, hvad det er for nogle følger, der kan komme af den her behandling.

Vi siger nu, at barnet så bliver født, og at det er gået godt, så kan der hurtigt efter fødslen blive brug for en knoglemarvstransplantation.

Et barn skal i dag være et år, før man må det, men ærligt talt, barnet – lad os sige, at det er en lillesøster – tager vel næppe alvorligt skade, og det giver jo ikke mening at ofre den syge storebrors liv bare for at vente, til lillesøster er et år. Det er jo derfor, at hun er der.

Eller man kan forestille sig, hvad der sker, hvis broderen i 30-års-alderen får nyresvigt. Jamen himlen forbyde, at disse ting måtte ske. Og det er der al mulig grund til i hvert fald at håbe på, men der er ikke nogen grund til at være sikker på, at sådan nogle ting ikke kan ske.

Nu kan lillesøsteren jo komme til undsætning med sin nyre. På det tidspunkt er hun gammel nok til selv at bestemme det, og hun ved jo, at hun skylder sin bror sit liv, og sådan kan det blive ved. Vi har pålagt den nye den sidegevinst ved sin tilblivelse, at hun kan hjælpe sin bror. Og hun vil aldrig, aldrig, aldrig kunne flygte for, at det er derfor, hun er der.

Med hvilken ret påtvinger vi et andet menneske denne godhed? Hvad, når det begynder at stille det spørgsmål, vi alle vel husker at vi stillede, da vi var store børn, da vi røg ud i identitetskriser i vores pubertet: Hvorfor er jeg den, jeg er? Hvorfor lige mig?

Alle vi andre har vores ret i os selv. Tilfældigheden gør, at ingen har magt over os sådan i det uendelige. Vi er vores eget indiskutable formål, også selv om vi selvfølgelig har skullet opfylde alle mulige andre slags formål som forældres ønske om at få barn, om at få trøst i alderdommen, og hvad ved jeg.

Men nu er vi altså parate til at lave et menneske, der har rationelle svar på, hvorfor man er

den, man er: fordi der er en syg bror. Ellers var man aldrig blevet til.

At det også belaster barnets forhold til forældrene, er jeg ikke i tvivl om, og det er også grundigt beskrevet, jeg tror, det er i Politiken i dag. Selvfølgelig gør det det, fordi det igen har fået den anden grund til at være der, end bare det at det er blevet født, som vi andre er blevet det.

Er der noget galt i alt det her? Ja, det – og nu er jeg lige ved i ramme alvor at påkalde mig de himmelske magter – ja, det ved Gud der er. Vi er stadig væk en del i Folketinget, der husker den grundlæggende menneskeret, at intet menneske kan gøres til middel for andre, at det er et formål i sig selv. Det står ikke direkte i menneskerettighedskonventionerne, vel fordi ingen tidligere i vores kultur kunne drømme om, at det var nødvendigt at skrive det.

Kl. 11.15

Formanden:

Jeg vil blot lige henstille, at vi dæmper støjniveauet i salen. Det er generende for taleren, men det er også generende for dem, som sidder og følger med udeomkring i hjemmene ved fjernsynsskærmen. Det har vi fået mange tilkendegivelser om, så derfor vil jeg henstille, at vi dæmper støjniveauet under debatten.

Tove Videbæk (KD):

Jeg vil gerne endnu en gang læse, hvad der står i bemærkningerne til lovforslaget. Der står, at det er vigtigt, at der snarest muligt iværksættes behandling med ægsortering for at bidrage til barnets overlevelse – og så kender vi jo alle sammen det barn, går man ud fra – og dette kan ske, såfremt nærværende lovforslag vedtages.

Jeg synes, når det beskrives på den her måde – og der går meget ind i det, også i andre dele af bemærkningerne – at det lidt er en mirakelkur, man opskriver, som om vi, hvis bare vi vedtager det her lovforslag i dag, bidrager til det her lille barns overlevelse, og sådan er det jo simpelt hen ikke. Denne her behandling er lykkedes én eneste gang i hele verden – i hele verden. I alle de hundreder af forsøg, der er blevet foretaget, er det lykkedes én eneste gang, og så giver man sådan en familie sådan et håb, som vi sidder herinde og skal forvalte.

Meget få har bekymret sig om de belastninger, som vi pålægger det nye donorbarn.

Vi spurgte ministeren, om han ville undersøge hos psykologerne, hos andre, hvilke belastninger man pålægger. Ministeren svarede, at i

de særlig ulykkelige tilfælde, hvor en bror eller søster i familien dør, vil følelsesmæssige problemer selvsagt altid præge hele familien og dennes hverdag, og dette adskiller sig jo ikke fra andre situationer, hvor forhold i familien kan forårsage betydelig sorg – som om det her bare er ligesom alle andre situationer, men det er det jo ikke. Det er en situation, som vi er med til at påføre en familie. Det er faktisk os, der er med til at sætte dem i den situation, hvor de bliver påført en stor sorg; derfor har vi ansvar.

Chefpsykologen på Rigshospitalet siger også til Politiken i dag, at de, som siger, at det er en gave for et barn at blive født for at redde en brors eller søsters liv – det har vi hørt i diskussionen her i Tinget – viser en mangel på indsigt i processen med at få sin egen plads i verden. Hvad nu, hvis det nye barn ikke ønsker at være en helt? Det er en belastning for et barn, at det bliver født for at opfylde behov for andre, siger chefpsykolog Svend Aage Madsen fra Rigshospitalet.

Derudover siger han, at i værste fald skal det lille barn bære, at det er kommet til verden med ét eneste formål, som ikke nyttede noget, hvis den ældre søskende dør, men også hvis behandlingen lykkes, skal det lille barn bære den belastning, at det allerede har en rolle for forældrene, og at det ikke bliver mødt på sine egne betingelser, siger chefpsykologen.

Hele forudsætningen for det her lovkompleks var jo, at der ikke måtte tilføjes det raske barn noget, der var velfærdstruende, i alvorlig grad smertefuldt eller på anden måde krænkende, og der mener jeg, at vi med det her svar fra ministeren har fået bekræftet, at vi tilføjer det her barn en stor belastning og en uhyggelig smerte.

Fru Margrete Auken var også inde på spørgsmålet om det her med eventuelt med at sætte fødslen i gang før tiden. Det har vi også stillet ministeren spørgsmål om. Og der siger ministeren jo, at den faglige stillingtagen til igangsætning af en fødsel eller en sen abort, når kvinden nærmer sig termin, vil være underlagt lægelovens ansvarsregler, og hensynet til en tredjepart, altså til det syge barn, ligger uden for det fagligt relevante skøn. Hvor er det dog nemt at komme om ved på den måde – der kommer man helt uden om problemstillingen, man behøver slet ikke at tænke på det syge barn.

Jamen det her drejer sig jo om, at vi skal tænke på det syge barn, men i svaret skal vi overhovedet ikke tage hensyn til det syge barn. Det er jo meget let, hvis man sidder ved et skrivebord

og skal svare på sådan et spørgsmål, men hvis man er ude i virkeligheden, er det noget svære-

Kl. 11.20

Det er denne her jordemoder, hun er ude i virkeligheden, og hun siger, at man kan tænke sig det eksempel, at udvælgelsen af æg er lykkes, fosteret vokser i mors mave, men den ældre søskendes tilstand forværres hurtigere end forventet, og babyen er ikke fuldbåren, før storebror vil dø. Skal vi så lade storebror dø, eller skal vi sætte fødslen i gang før tid, eller skal man fremprovokere en alt for sen abort? Det er normalt ikke tilladt at afbryde et svangerskab, hvis barnet anses for levedygtigt, medmindre der er fare for, at barnet på grund af arvelige anlæg eller beskadigelse eller sygdom i fostertilstanden vil få en alvorlig lidelse.

I denne ulykkelige situation, siger jordemoderen, vil det forekomme grotesk, at redningen er lige om hjørnet. Med alle de ressourcer, der er investeret i projektet, forudser jeg, siger jordemoderen, at der trods loven vil blive givet tilladelse til at fremskynde fødslen, og det vil kunne betyde, at lillebror eller lillesøster bliver født 3-4 måneder for tidligt med alle de lidelser, det indebærer. Man kan ikke opveje disse lidelser mod en storebrors chancer for at overleve og få et godt liv.

Det er et uhyggeligt dilemma og en rædselsfuld situation for forældre, politikere og de professionelle, der skal hjælpe barnet til verden og pleje det efterfølgende. Er barnet endnu ikke levedygtigt, og tillades det, at fødslen fremskyndes, fordi stamcellerne godt kan bruges alligevel, er der bare tale om en ren produktion af reservedele.

Og så udtaler jordemoderen til sidst: Jeg mener til forsigtighed i beslutningsprocessen. Der er mange flere implikationer ved at tillade produktion af en baby, der kan redde en søskende, end det umiddelbart ser ud til, og som vi ikke har haft tid til at overveje. Det er ikke bare at udvælge det rette æg og overføre nogle blodceller til den syge storebror, og vupti, så har man to sunde og raske børn. Et menneske skal være et mål i sig selv og må ikke kun undfanges for at være et middel for andre.

Det var et nødråb ude fra virkelighedens verden. En jordemoder, der står midt i situationen til hverdag, siger sådan.

Derudover vil jeg så til allersidst nævne sandsynligheden. Ministeren sagde i går, at sandsynligheden for, at det her vil lykkes, jo var meget

mere end 1 promille. Jamen meget mere, hvad er det? Er det så 5 promille eller 7 promille? I svaret fra ministeren har vi bedt om at få redegjort for sandsynligheden for, at det her lykkes, og der svares der, at der er 15 pct. sandsynlighed for, at moderen bliver gravid, der er 15 pct. sandsynlighed for en fødsel, og så står der langt henne i svaret, at hvis en hel masse hvis'er er opfyldt, hvis dét lykkes, og hvis dét lykkes, og hvis dét lykkes, og hvis dét lykkes, så er der 90 pct. sandsynlighed.

Problemet er jo her, at folk ser, at der står 90 pct. sandsynlighed, og tænker, at det var dog fantastisk, det må vi endelig gøre. Men de 90 pct. sandsynlighed er altså på grundlag af en lang række andre hvis'er, der først skal opfyldes – og det er lykkedes én gang i verdenshistorien, én gang!

Så jeg synes lidt, at de her tal som 15 pct. og 90 pct. osv. i svaret nærmest virker som manipulation.

Så jeg må sige, at jeg er enig med leder af Center for Bioetik ved Aarhus Universitet, lektor Lars Reuter, der i dag siger i Information, at lovforslaget virker problematisk, fordi det kæder en række uafklarede bioetiske spørgsmål sammen i et lovforslag, der primært er begrundet i ønsket om at reagere på et bestemt barns sygdom. Lovforslaget bringer ingen afklaring af, i hvilken grad et menneske i dets forskellige stadier må benyttes til andre formål end dets egne.

Jeg håber virkelig, at alle politikere herinde, som skal trykke på knapperne, inderligt og én gang til vil overveje de her dybt alvorlige etiske problemer i sagen, inden de trykker på knappen. For det er ikke så enkelt, som vi i over en uge har forstået at det er. Der er så mange alvorlige etiske problemer i det, både for donorbarnet, for forældrene, for det barn, som måske er på vej osv. Der er så mange vinkler i det, som vi slet ikke har haft tid til at sætte os ind i, og jeg er bange for, at der er mange af de tilstedeværende politikere, som skal trykke på knapperne, der ikke engang har set svarene, der er kommet, fordi de sidste kom i går aftes. Men jeg håber, at man vil overveje det dybt og inderligt og så trykke på de røde knapper.

Kl. 11.25

(Kort bemærkning).

Naser Khader (RV):

Det provokerer mig, at fru Tove Videbæk ikke har tillid til familie og forældre. Udgangspunktet for fru Tove Videbæks tale er, at mennesker

er ondsksfulde. De vil ikke noget godt for deres børn. Det der med, at man kan fremprovokere en abort 3 måneder før, hvordan kan man tro det om nogle forældre, hvis der ikke er en grund til det? Og i øvrigt er det også i strid med læge-loven, jordemoderloven. Jeg forstår ikke, at man kan tænke i de baner.

Fru Tove Videbæk har også flere gange i denne debat sagt, at det kun er lykkedes en gang. Men det er lykkedes en gang. Der er en sandsynlighed for, at det lykkes.

Så vil jeg gerne høre: En gang af hvor mange forsøg over hvor lang tid?

Til det der med chefpsykologen, der siger, at det barn, der bliver født, kan få nogle problemer: Jamen det ved vi jo ikke noget om. Der er også mange børn, der bliver født som uønskede børn, og de har også en del problemer. Vi ved jo ikke noget om, hvordan det barn reagerer, når det barn bliver født. Det kan godt være, at barnet opfatter sig selv som en helt, det er der også en sandsynlighed for; et barn, der redder sin storebror.

Jeg synes, det er et meget pessimistisk udgangspunkt. Jeg synes, man skal være lidt mere positiv. Der er en mulighed for at redde et barn. Hvis vi ikke giver forældrene denne mulighed, denne behandling, giver tilladelse til det, så er alternativet det, at barnet dør.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KD):

Jeg skal være den første til at være enig med hr. Naser Khader i, at som forældre vil vi gøre alt, hvad vi kan for at hjælpe vores børn, og at som forældre vil vi gøre det allerbedste for vores børn. Det er bare slet ikke det, der er på tale her.

Hr. Naser Khader siger, at jeg ikke har tillid til forældrene osv. Jamen det er jo slet, slet ikke det, der er på tale. Det, der er på tale her, er, at vi sætter nogle forældre i et umuligt etisk dilemma.

Jordemoderen, som er ude i virkeligheden, og som til daglig taler med masser af forældre, som til daglig taler med masser af mødre – jeg er nemlig ikke ekspert og udtaler mig ikke som ekspert, og derfor kan jeg godt lide at citere eksperter – siger: Det er galt, det, vi gør. Vi sætter nogle familier i nogle forfærdelige, uhyggelige dilemmaer.

Chefpsykologen, som også er ude i virkeligheden til daglig, og som ved noget, som er ekspert på det psykologiske område, maner til forsigtighed og siger, at det her ikke duer, vi må ikke gøre det.

Det konstruktive, det positive vil være at satse på, at vi får nogle flere vævstyper i vævsregistrene. Det er der, hvor jeg gerne vil være med til at satse og sætte ind. Vi kunne jo se, at i Jasontilfældet, hvor Jason blev behandlet og hans mor blev behandlet i USA, lykkedes det ikke, ganske som vi havde regnet med. Men man fandt så til sidst væv, der hjalp ham. Og det synes jeg er positivt og konstruktivt.

Formanden:

Så er det fru Else Theill Sørensen som ordfører.

Else Theill Sørensen (KF):

Jeg må sige, at det støder mig, at fru Tove Videbæk fremstiller det, som om alle vi, der nu om lidt stemmer ja til dette her lovforslag, anser det som en enkel sag, som noget, der vupti ender med et eller andet resultat; som om vi uden omtanke og uden meget, meget alvorlige overvejelser bare trykker på en knap. Både jeg og den konservative folketingsgruppe har tænkt meget over det her. Vi har drøftet det ved adskillige lejligheder i gruppen. Vi har drøftet det mand og mand imellem og især også kvinde og kvinde imellem, og vi er altså kommet til det resultat, at vi vil stemme for L 188.

Jeg har sagt det før, og jeg vil gentage, at selv om nogle kalder det et lille skridt på en glidebane, anser jeg det ikke for at være sådan. Jeg anser det som ophævelse af et ikke velbegrundet skel. Vi finder nemlig, at hensynet til at redde et sygt barns liv vejer lige tungt i en familie, hvad enten der er tale om en arvelig sygdom eller ej, og at dette hensyn altid under sådanne omstændigheder må antages at være bestemmende for, at behandlingen ønskes.

Kl. 11.30

Med hensyn til de forskellige psykologudtalelser og ekspertudtalelser i det hele taget, men lad os tage psykologudtalelserne, har jeg naturligvis også læst dem med stor interesse og vendt og drejet dem, og jeg læser dem sådan, at det, at et barn mister en storebror eller en storesøster, altid vil være en belastning, noget, der griber alvorligt ind i barnets liv. Det er muligt, at det ændrer lidt på det, at det barn måske er blevet til for sin storebrors eller storesøsters skyld, men så meget mere bliver det barn måske elsket af sine forældre. Vi kan ikke gøre op, hvor meget det enkelte forældrepar elsker deres barn.

Fru Tove Videbæk brugte også ordet manipulation med hensyn til de sandsynligheder, der er gjort op. Jeg håber og tror og er faktisk ganske

overbevist om, at det forældrepar, det lige nu handler om, har fået den meget grundige information og rådgivning, som også står omtalt i bemærkningerne, sådan at de er opmærksomme på, at det her ikke er nogen sikker vej til lykken, nogen sikker vej til, at deres lille dreng bliver helbredt. Men trods det ønsker de at få den behandling og få adgang til den.

Så tales der om, at man skal lytte til eksperter, og at der er en jordemoder, der er ekspert. Jo, men jeg synes unægtelig, at den jordemoders ekspertise er lidt særegen, når det handler om at antyde, at man vil iværksætte en for sent provokeret abort for at redde et alvorligt sygt barn. Det er jo i strid med alle regler, det er fuldstændig ulovligt at gøre det. Så hvis den jordemoder forestiller sig, at hun skulle være med til det, så har hun altså forbrudt sig mod dansk lovgivning.

Tilsvarende at man skulle fremprovokere en fødsel før tid, og her nævnes oven i købet 3-4 måneder for tidligt: Det er jo fuldstændig vanvittigt at forestille sig, at man vil sætte en fødsel i gang 3-4 måneder for tidligt med en mikroskopisk chance for, at barnet kan overleve.

Derfor: Vi kan godt lytte til eksperter, men når vi er færdige med at lytte til eksperterne, er vi politikere, og vi skal tage en beslutning ud fra vores menneskesyn i sager som de her, ud fra vore egne etiske og moralske overvejelser, ikke ud fra, at man kan finde en ekspert, der siger det ene, og en anden, der siger noget andet.

Jeg vil gentage, hvad jeg sagde i går: Den konservative folketingsgruppe kan stemme for lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Fru Else Theill Sørensen sagde, at det bare er et lille skridt. Altså vi i SF har ikke haft lod og del i Kristendemokraternes begrundelse. Vi har sagt, at selv hvis det her var i orden, så sådan og sådan.

Er det blot et lille skridt? Den begrænsning, der har været i loven hidtil, har jo været, at behandlingen skulle være for det barns skyld, som skulle fødes. Det har været en meget klar begrænsning. Man måtte ikke lave det her, hvis der ikke var den begrænsning. Og det vil sige, og det kan man diskutere betimeligheden af, at det derudover var tilladt at søge efter vævsforlidelighed.

Nu ophæver man den begrænsning, der giver det barn, der skal fødes, retten i sig selv. Man

kan altså sige, at de forældre, vi står med nu, ikke ville få et barn på den her måde, hvis det var et barn, de skulle have.

Betragter Det Konservative Folkeparti det som et lille skridt, at man nu definitivt slår fast, at det er helt tilladt at undfange og føde et menneske med det ene formål – uanset al den kærlighed, vi er enige om vil møde det barn – at blive et middel for et andet barn?

(Kort bemærkning).

Else Theill Sørensen (KF):

Fru Margrete Auken taler om, at man kun må tage hensyn for det barns skyld, som skal fødes. Det er jo også rigtigt, men i det tilfælde, hvor man laver en kunstig befrugtning med det formål, at et barn skal få en lillesøster eller en lillebror, som kan hjælpe, men hvor der er den betingelse, at vedkommende har en arvelig sygdom, er det jo stadig væk sådan, i hvert fald i de tilfælde, vi har hørt om, at forældrene ønsker et barn mere, *fordi* de derved håber at kunne hjælpe deres allerede levende, syge barn.

Kl. 11.35

Så vil jeg godt lige anholde bemærkningen om, om Det Konservative Folkeparti mener, at det skal være helt tilladt at gøre det. Der er faktisk ikke tale om, at det, vi gør nu, er at gøre det helt tilladt. Det, vi gør, er at give Sundhedsstyrelsen en mulighed for i ganske særlige situationer under ganske særlige betingelser at give en tilladelse til, at dette behandlingsforløb iværksettes.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg synes, det er rigtigt, når fru Else Theill Sørensen gør opmærksom på, at det, vi i dag har lovliggjort, også kun er noget, der bliver iværksat, hvis forældrene ønsker et barn, fordi de skal have hjulpet en søskende. Det er fuldstændig rigtigt.

Det er jo det, som jeg i mit indlæg kaldte det ultimative glidebaneargument, og jeg ved som sagt, at der er medlemmer i grupperne, der har været tøvende over for det, som er blevet mødt med, at det nu er tilladt at gøre sådan, og at man jo ikke kan diskutere det, for det er rigtigt, at det laves af de grunde.

Jeg synes, det har været dybt betænkeligt, men der er jo den der med: Du kommer med alle dine glidebaneargumenter. Så siger jeg: Jo, men på et eller andet tidspunkt bliver det pludselig tydeligt, hvad det er, vi har gang i. Og i den her

situation kan det ikke længere overhovedet begrundes at bruge kunstig befrugtning – det kunne det i det andet tilfælde, for der drejer det sig *også* om at finde en arvelig sygdom og undgå den – men nu kan det overhovedet ikke begrundes på anden måde, end at vi skal have lavet et barn, der kan hjælpe sin bror.

Det er derfor, jeg spørger. Jeg er simpelt hen så hvinende ræd for, at man får glidebaneargumenterne lige i synet, når man protesterer. Men de trækker os af sted. Det var altså det, jordemoderen forleden dag sagde til Politiken, at det her lå ikke lige for, men man kunne sagtens tænke sig, at det sker, når man ser, hvilke store følelser de forældre, hvis barn er sygt, har involveret i den her sag.

(Kort bemærkning).

Else Theill Sørensen (KF):

Jeg vil i og for sig give fru Margrete Auken ret i mange af tingene, for vi er på mange punkter enige. Vi er også langt hen ad vejen enige i, at vi i mange af sådan nogle situationer skal passe på, at vi ikke kommer ud på en glidebane. Forskellen på fru Margrete Auken og mig er bare, at jeg ikke anser det her som et første skridt på en glidebane. Derfor er det hele forskellen.

Jeg synes stadig væk, hvis jeg har bare lidt objektive briller på, at jordemoderens debatindlæg er sådan lidt ude over kanten af, hvad man kan tillade sig at bruge, men det må man jo selv afgøre. Det er rigtigt, hvis man siger hvis nu og hvis nu og hvis nu. Jeg tror nu ikke, at det bliver hverken i fru Margrete Aukens eller min tid.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KD):

Jeg er sikker på, at fru Else Theill Sørensen og den konservative gruppe har tænkt grundigt over den her sag, og derfor er jeg da også ked af, hvis fru Else Theill Sørensen føler sig stødt over noget, jeg har sagt. Det har bestemt ikke været meningen.

Vedrørende det nye barn og belastningen, som vi påfører det, vil jeg spørge fru Else Theill Sørensen, om hun ikke mener, at det her i den her situation er os som samfund, der er med til at påføre det nye barn denne belastning, som der er tale om her. Vi kan jo ikke bare sidestille det med situationen i alle andre familier og med, at der også kommer sorg i alle andre almindelige familier. Her er der tale om, at vi påfører et barn en belastning.

Så var der fru Else Theill Sørensens kommentar om jordemoderen og om, at det er ulovligt for nærværende at fremprovokere en tidlig abort, men kunne man ikke forestille sig, at der engang i fremtiden kunne komme den situation, at vi i en fart kunne blive presset til at ændre lovgivningen, sådan at det ville blive lovligt, fordi der nu var en situation, hvor et barn kunne blive helbredt, der var et barn på vej osv. osv.? Vil fru Else Theill Sørensen herfra sige, at hvis den situation opstår, vil De Konservative på ingen måde nogen sinde være med til at ændre lovgivningen, så det her ville blive lovligt?

Kl. 11.40

(Kort bemærkning).

Else Theill Sørensen (KF):

Jeg vil gøre det meget kort og nøjes med at svare på det sidste.

Jeg kan ikke garantere for en hvilken som helst kommende konservativ folketingsgruppe. Men hvis den konservative folketingsgruppe er konservativ på samme måde, som jeg og gruppen er det nu, så kan jeg godt love fru Tove Videbæk, at vi ikke på noget tidspunkt stemmer for, at det vil blive lovligt at fremprovokere en sen abort for at bruge et foster, som så vil dø, til reservedele, eller for den sags skyld en fødsel 3-4 måneder før tiden. Det kan jeg ganske roligt love fru Videbæk.

Formanden:

Så er det fru Ester Larsen som ordfører.

Ester Larsen (V):

Udviklingen af den medicinske viden og teknologi giver os nogle etiske udfordringer, som vi er nødt til at forholde os til. Det ville være nemmere at lukke øjnene og sige, at det vil vi ikke involvere os i, uanset hvilke muligheder det måtte indebære, men vi er anstændigvis nødt til at tage stilling til de muligheder, som dukker op.

Det, Folketinget i dag skal tage stilling til, er, om ægsortering må benyttes ved ikkearvelige sygdomme i tilfælde, hvor der er tale om livstruende sygdomme. Regeringen har vurderet, at der skal gives lovlig mulighed for at benytte denne teknologi i de tilfælde, hvor det er relevant, og hvor de meget strenge kriterier er opfyldt, for derved at hjælpe de ganske få børn, der hvert år kommer i denne situation.

Det er altså en generel lovgivning, vi har med at gøre i dag. Det er ikke en særbehandling af et enkelt barns situation. Når det alligevel centre-

rer sig om et konkret barn, er det, fordi det ville være etisk uacceptabelt, hvis der er et flertal her i Tinget, som ønsker at åbne muligheden, men som må sige til forældrene: Desværre, det kan ikke lade sig gøre, vores procedurer er sådan, at det lovforslag, som paragraffen er en del af, først vil være behandlet i slutningen af maj eller måske først i den kommende samling. Det vil ikke være nogen anstændig måde at behandle et forældrepar på, som er kommet i en meget vanskelig situation.

Så jeg kan melde, at et flertal i Venstres gruppe føler, at denne mulighed skal stilles til rådighed, og derfor vil vi bakke lovforslaget op.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KD):

Fru Ester Larsen siger, at teknologien giver os nogle udfordringer, og at vi ikke skal lukke øjnene for mulighederne, nærmest være ligeglade osv., at vi skal hjælpe de ganske få børn.

Mener fru Ester Larsen dermed, at når vi tager det kommende barns situation ind, overvejer, hvilke belastninger vi påfører det kommende barn, overvejer, hvilke belastninger vi påfører familien, overvejer, hvilke belastninger vi i det hele taget påfører alle parter i det her, er det at lukke øjnene?

Så taler fru Ester Larsen om at hjælpe de ganske få børn. Jeg kan ikke begribe den form for formulering, når vi ved, at der på verdensplan er hjulpet ét barn i hele verdenshistorien – at man så stadig væk kan blive ved med den formulering, at vi skal hjælpe de ganske få børn hvert år!

Når fru Ester Larsen selv bruger ordet en anstændig måde, vil jeg sige, at det simpelt hen er uanstændigt.

Kl. 11.45

(Kort bemærkning).

Ester Larsen (V):

Der er behandlet mindst 100 børn med knoglemarvstransplantation fra søskende igennem de sidste 30 år. Det, at en søskende hjælper en syg søster eller bror ved en knoglemarvstransplantation, er altså noget, vi er meget fortrolige med.

Det, der er muligheden i den konkrete situation, er, at der skal benyttes noget blod fra navlesnor og moderkage, som ellers går til grunde. Så den situation vurderer vi ikke som værende belastende for et kommende barn.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KD):

Fru Ester Larsen nævner, at knoglemarvstransplantationer ved vi noget om; det har vi brugt i flere hundrede tilfælde. Ja, men jeg må sige til fru Ester Larsen, at det jo egentlig slet ikke kommer det her ved. Det er fra en allerede levende søster eller bror, og vi er glade for, at det lykkes, og det er vi glade for at vi er blevet så gode til. Det er bare noget helt, helt andet. Her taler vi om at skulle skabe et nyt barn med det formål at være med til at helbrede, redde en syg bror eller søster.

Det er noget verdensomvæltende, som fru Margrete Auken faktisk har været inde på, at det er første gang i danmarkshistorien, at vi er med til at skabe et barn med det formål at hjælpe et andet menneske, uden at det barn er et formål i sig selv. Det er første gang i hele danmarkshistorien, så det er noget helt specielt. Vi kan ikke lægge det ind under almindelige knoglemarvstransplantationer.

(Kort bemærkning).

Ester Larsen (V):

Den fysiske belastning af en søskende begrænser sig, som jeg sagde, til, at man anvender blodceller fra navlesnoren. Det er smukt og rigtigt, hvis alle mennesker bliver sat på denne jord, fordi de er resultat af et ønsket formål. Men der er faktisk temmelig mange personer, der går på denne jord, som ikke kan sige, at det er deres situation.

Formanden:

Så er det fru Lone Møller som ordfører.

Lone Møller (S):

Vi har her inden for den sidste tid hørt mange forskellige bud på ekspertudtalelser. I sager, som bliver behandlet i dette Folketing af etisk karakter, er det naturligt, at man altid henholder sig til eksperterne.

Der er bare det problem, at lige så mange eksperter, der er på området, lige så mange forskellige udtalelser og holdninger fremkommer der. Derfor betragter jeg det ikke som sandhedsvidner, at man trækker nogle enkelte frem og citerer dem her fra talerstolen. Jeg er sikker på, at jeg, som måske har en anden opfattelse, kunne finde lige så mange eksperter, som har en anden opfattelse.

I Socialdemokratiet mener vi, at det må og skal blive et etisk grundprincip i det danske

samfund, at vi skal gøre, hvad vi kan for at redde menneskers liv, så længe andre mennesker ikke lider overlast ved det. Det er vores grundprincip.

Jeg må også sige, at det støder mig, når jeg her fra talerstolen nærmest får en fornemmelse af, at de, som vil stemme for det her lovforslag, overhovedet ikke har sat sig ind i tingene. Jeg kan garantere for, at vi har haft en tæt og intens drøftelse i den socialdemokratiske folketingsgruppe. Vi har i udvalget gennemgået samtlige de spørgsmål/svar, der er kommet. Det er jo ikke sådan, som det også er lagt ud, at det her er en meget stor hastelov. Loven om kunstig befrugtning har jo været fremlagt, er i høring. Vi har i hvert fald i Sundhedsudvalget haft tid til at sætte os ind i den komplekse lov. Den har man så taget en del ud af, men det er jo ikke fuldstændig ukendt stof.

I dag er det jo sådan, at det er muligt at gå ind og lave ægsortering, hvis det er i forbindelse med behandling ved en livstruende, arvelig sygdom. Den eneste forskel, man kan koge det ned til i det her tilfælde, er, at man giver tilladelse til at gå ind og lave ægsortering ved en livstruende sygdom, som ikke er arvelig.

Det kan vi støtte i Socialdemokratiet, og jeg håber, at vi måske så kan holde os til lovforslaget og ikke til diverse ekspertudtalelser i dagens medier, som vi måske ikke alle har haft mulighed for at læse.

Kl. 11.50

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KD):

Fru Lone Møller er ikke så glad for alle de der ekspertudtalelser. Men jeg må spørge fru Lone Møller, om det ikke er ud fra en ekspertudtalelse, at det her lovforslag faktisk er kommet til verden. Ministeren har jo hentet ekspertudtalelser. Ministeren kunne jo ikke selv gøre det ellers.

Det er ud fra ekspertudtalelser, det her lovforslag er kommet til, og så sent som i går i Folketingssalen stod ministeren og henholdt sig til ekspertudtalelser. Det sagde han at han var nødt til at henholde sig til, idet han ikke selv var ekspert.

Så beklager jeg da også, hvis fru Lone Møller er blevet stødt. Det er simpelt hen ikke formålet her at støde hinanden. Det er meget alvorlige etiske problemer, og jeg er ikke ude på at støde.

Fru Lone Møller siger så, at det også i dag jo er muligt at lave ægsortering, og at den eneste forskel er, at man også kan gøre det, når det ikke

er arvelige sygdomme. Der vil jeg spørge fru Lone Møller, om ikke det gør indtryk på fru Lone Møller, at den eneste forskel her sådan set er, at vi skal til at skabe et barn, som ikke er et formål i sig selv, at vi som samfund er med til at gøre det muligt, at et barn bliver skabt, som ikke er et formål i sig selv, og som kan få den skæbne, at det bliver reservedelslager senere hen.

(Kort bemærkning).

Lone Møller (S):

Jeg tror ikke, jeg sagde, jeg ikke var glad for eksperter. Jeg sagde, at uanset hvilken opfattelse man har, kan man altid finde sine egne ekspertudtalelser, som støtter en selv. Når der er lagt ekspertise til grund for lovforslaget, så er det det, jeg tager udgangspunktet i. Men jeg ser ikke den ene ekspert som sandhedsvidne mere end den anden – slet ikke i etiske spørgsmål, der må man også en gang imellem tale lidt med sig selv.

Så spørger fru Videbæk, om ikke jeg er bekymret for, at vi nu giver mulighed for at skabe et barn. Nej, det er jeg ikke så bekymret for. Jeg hører ikke til dem, der tror på, at forældrene ikke uanset hvad vil elske dette barn, endog måske mere end børn, der er kommet på naturlig vis, så jeg er ikke så bekymret for det.

Det er jo korrekt, at vi i dag kan lave det, men det er jo heller ikke ukendt, at da vi gav tilladelse til at lave ægsortering i forbindelse med arvelige sygdomme, var fru Tove Videbæk også imod det. Så der er sådan set ikke noget nyt i, at fru Videbæk også er meget imod det her forslag.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KD):

Jeg vil godt rette en misforståelse, som fru Lone Møller gav luft for. Fru Lone Møller sagde, at man kan indhente sine egne ekspertudtalelser. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at det ikke var mig, der indhentede en ekspertudtalelse, det var sundhedsministeren. Han indhentede en ekspertudtalelse hos cheffpsykologen på Rigshospitalet, Svend Aage Madsen, og han er ikke en ekspert, som jeg har indhentet nogen udtalelse fra, det har sundhedsministeren. Jordemoderen, som man jo må formode er ekspert på sit område, har jeg heller ingen kontakt haft med, men hun er af egen fri vilje kommet med sine, så den misforståelse vil jeg bare gerne rette.

Formanden:

Så går vi videre i ordførerrækken.

Aage Frandsen (SF):

Som det fremgik af første behandling, er vi i SF delt i spørgsmålet. Et stort flertal hos os støtter lovforslaget, og et mindretal på tre, som også ved den lejlighed og i dag har fremlagt deres synspunkter, er imod lovforslaget.

Kl. 11.55

Vores synspunkter er blevet til på baggrund af mange drøftelser, som vi har haft i vores folketingsgruppe om det her lovforslag, også om det andet lovforslag, der vedrører kunstig befrugtning, og i et bredere perspektiv har vi diskuteret de her ting meget, meget grundigt.

Jeg synes, det er meget vigtigt i sådan nogle spørgsmål som det her, som er et svært spørgsmål for os alle sammen, at man, efter at man har taget stilling og fundet sit eget synspunkt, så også klart respekterer, at der er andre, der kan være nået frem til et andet resultat, og at dette andet resultat selvfølgelig er mindst lige så korrekt set ud fra den pågældendes synspunkt som det synspunkt, man selv er kommet frem til. Det er meget vigtigt, at vi i folkestyret respekterer andres synspunkter som deres synspunkter, når vi også gerne vil have respekteret vores synspunkter som vores.

Det her lovforslag er selvfølgelig en klar ændring i forhold til noget af det, vi har kendt hidtil, idet der nu gives mulighed for, at man kan foretage ægsortering, også selv om der ikke er tale om en arvelig sygdom, som man ønsker at behandle. Det er derfor, at det er en ændring i forhold til det hidtidige, og det skal vi selvfølgelig ikke skjule.

Men det er også vigtigt at understrege, at så har vi taget det skridt og kun det skridt. Så kan det være, at der er nogle, der senere hen vil tage andre skridt, og det må man så tage stilling til den tid.

Det er også vigtigt, som det også fremgår af lovforslagets bemærkninger, at det klart understreges, at i det omfang Sundhedsstyrelsen skal give tilladelse, sker det efter, som der står, udredning og sundhedsfaglig vurdering, og at det er i særlige tilfælde, at det er i konkrete tilfælde, og at der skal være tungtvejende grunde, så der er en række ting, der skal være opfyldt. Derfor er det for os vigtigt at understrege, ud over at vi selvfølgelig klart siger, at her er en ændring, at det er ændring på de betingelser, som det netop også fremgår af lovforslaget.

Jeg synes så også, at det er vigtigt at sige, at det er det skridt, vi har taget, og at vi ikke har taget længere skridt. Det er også det, flertallet i vo-

res folketingsgruppe har sagt, at hertil går vi. Hvis der senere dukker andre ting op, og de teknologiske muligheder viser noget andet, jamen så må man tage stilling til det. Det er et svært valg hver eneste gang, og det valg har vi så truffet, og et flertal i SF's folketingsgruppe støtter altså lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KD):

Hr. Aage Frandsen siger, at SF har haft mange drøftelser, og at det er et svært spørgsmål for os alle, og det er det, men jeg er glad for, at man også hos SF har taget nogle grundige drøftelser om det, og at man erkender, at det er en klar ændring i forhold til tidligere.

Men her vil jeg gerne spørge, om man hos SF også har overvejet den situation, man sætter det nye barn i, donorbarnet – barnet, der skal leve med, at det er skabt af en grund, skabt for et formål uden for sig selv, skabt med det formål at helbrede en syg søster eller bror. Jeg vil også høre, om SF har taget stilling til den sag, som også er nævnt i debatten her, at man måske i fremtiden kan blive stillet i den situation, hvor man skal ændre lovgivningen, således at det kan blive lovligt at afbryde en graviditet, fremskynde en fødsel, mens barnet ikke er levedygtigt, eller efter at det er levedygtigt, for at bruge dets celler til et sygt barn.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Som jeg sagde, har vi haft grundige drøftelser, og det tror jeg alle folketingsgrupper har. Derfor er det vigtigt, vi respekterer hinandens konklusioner som konklusioner, der er blevet til på baggrund af, at man har haft grundige drøftelser. Det gælder, uanset om man er nået frem til et ja eller et nej, og vi skal respektere hinandens forskellige synspunkter og ikke antyde noget andet ved ens synspunkt end det, der er tilfældet.

Med hensyn til at et barn bliver født med et andet formål end det, at det bliver født, fordi forældrene gerne vil have et barn, ja, det har vi da taget stilling til, og man har i det tilfælde jo så haft to formål. Det er da også, fordi forældrene elsker det barn, går vi ud fra, mindst lige så meget som alle andre børn, der fødes.

Så med hensyn til det konkrete spørgsmål. Jeg sagde, at hvad vi havde taget stilling til, er det lovforslag her. Det, fru Tove Videbæk siger, har vi jo ikke sagt ja til, tværtimod, vi har sagt, at

vi har sagt ja til det her lovforslag og til det, det her lovforslag gælder. Og med hensyn til at man skulle fremprovokere en abort: Det har det her lovforslag jo ikke lagt op til overhovedet, det ville være ulovligt efter de gældende regler.

Kl. 12.00

Som også en anden ordfører sagde, nemlig ordføreren for Det Konservative Folkeparti: Det er ulovligt, og det er vi imod. Det er Det Konservative Folkeparti imod, det er vi imod. Det står heller ingen steder i lovforslaget.

Derfor igen: Lad være med at antyde, at man nu har sagt ja til en hel masse andet. Det er klar og tydelig tale, det jeg kom med.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KD):

Jeg hører så sandelig hr. Aage Frandsens klare og tydelige tale, men vi ved jo, at selv om der er svaret på det her spørgsmål, så står der jo vedrørende dette med at fremprovokere en abort i det tilfælde osv., »at lægens stilling skal være bestemt af hensyn til det barn, der skal fødes og dets mor. Hensynet til en tredje part ligger uden for det fagligt relevante skøn.«

Men der synes jeg jo, at vi er kommet alt for let om ved det, for man siger, at hensynet til en tredje part ligger uden for det fagligt relevante skøn, men hele den her lovgivning handler om tredje part. Hele den her lovgivning, alt det, vi foretager os i dag, handler om tredje part, nemlig det syge barn. Derfor er det jo ikke irrelevant at bringe det ind i debatten i dag.

Derfor vil jeg gerne have, om hr. Aage Frandsen vil sige, at man vil tage afstand fra et sådant lovforslag, hvis det dukker op, for hvis det er ulovligt nu, så er måden, det kan gøres lovligt på, at vi beslutter en lovændring her. Vil hr. Aage Frandsen være med til det?

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Ja, det er ulovligt. Svaret siger, at det ligger udenfor, det betyder, at man ikke må. Og hvis der kommer et lovforslag, der siger, at det nu skal være lovligt, så siger vi nej til det lovforslag.

Jeg kan ikke forstå, at man hele tiden skal skydes nogle ting i skoene, og jeg synes, det klæder Folketinget, at man respekterer hinandens synspunkter og hinandens motiver og ikke siger, at I nok også mener noget andet, og hvad kan I komme i tanke om om nogen tid.

Jeg synes, det ville klæde os, hvis vi respekterede hinandens synspunkter noget mere. Jeg re-

spekterer fru Tove Videbæks konklusion, jeg havde også glædet mig over, hvis fru Tove Videbæk i højere grad kunne respektere mine konklusioner.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det hr. Naser Khader som ordfører.

Naser Khader (RV):

Alle i den radikale folketingsgruppe støtter lovforslaget. Det etiske dilemma, lovændringen stiller, er: Skal vi gøre, hvad vi kan for at redde et barn, der lider af en livstruende sygdom, eller skal samfundet forbyde visse typer indgreb? I Det Radikale Venstre holder vi os til det første.

Dermed være ikke sagt, at vi ikke har forståelse for de bekymringer og komplikationer, denne type indgreb kan medføre, både i forhold til det nye barn, den udvidede familie osv. Men det er ikke Det Radikale Venstres opfattelse, at samfundet skal hæmme forældrene i at gøre, hvad de kan for at redde deres syge barn.

Fru Tove Videbæk har i dag flere gange sagt, at forældrene bliver stillet over for et svært valg. Jamen hele livet er fuldt af svære valg. Og forældrene står på nuværende tidspunkt i et svært valg, de har et sygt barn, der har brug for hjælp.

Vi er selvfølgelig også opmærksomme på, hvilken type indgreb man accepterer på det nyfødte barn, som skal hjælpe sin søster eller bror. Men vi må henvise til, at der jo findes regler, der nøje fastlægger dette.

Lovændring gør ikke ægsortering til en rutinebehandling, den giver ikke ministeren eller Sundhedsstyrelsen mulighed for at give konkrete tilladelser til behandling, hvis en række betingelser er opfyldt. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, giver ændringerne afklaring på to områder i forhold til den gældende lov.

1) Det giver klarhed i tilfælde, hvor den tilfaldte ægsortering også skal sikre eller sandsynliggøre vævsforlidelighed mellem det nye barn og den større søskende. 2) Det fjerner det lidt vilkårlige krav, at ægsortering kun må finde sted, hvis sygdommen er livstruende, alvorlig eller arvelig.

Det Radikale Venstre støtter disse ændringer. Vi har svært ved at se, hvorfor man skulle tillade at behandle en sygdom, hvis den er arvelig, men ikke tillade at behandle en sygdom, hvis den ikke er arvelig.

Kl. 12.05

Som jeg har forstået ministerens bemærkninger til lovforslaget, har det ikke været helt klart i spørgsmålet om vævsforligelighed. Loven siger slet ikke noget om det, for man havde ikke foreslået sig denne type behandling, da man lavede loven for nogle år siden.

Den nærværende lovændring hænger nøje sammen med en række konkrete sager og personer, nemlig Jason, Savannah og Patrick, og det har været både godt og ondt for processen. Men dette er ikke special lovgivning, der gennemføres af hensyn til én person. Tidsplanen er ændret, men det manglede da også bare, at Folketinget ikke kunne ændre tidsplanen for at redde et barns liv. For denne diskussion er jo ikke ny, og vi har haft masser af tid.

Det er påfaldende, hvordan denne debat har udviklet sig til en debat om promiller. Fru Tove Videbæk bliver ved med at tale om promiller, promiller og promiller.

Den har også udviklet sig til en debat om debatten. Vi har diskuteret promiller, og vi har diskuteret, hvordan vi debatterer og behandler sagen i stedet for at diskutere, hvad lovforslaget egentlig handler om. Sagens vigtighed taget i betragtning synes jeg egentlig, at det er kritisk-belt.

Har vi haft tid nok? Den gældende lov om kunstig befrugtning er fra 1997, og siden da har Det Etske Råd og mange andre debatteret disse problemstillinger grundigt. Det Etske Råd har systematisk publiceret værker om de etiske problemstillinger ved kunstig befrugtning siden 2001.

Ministeriet indledte forhandlinger om revision af loven i december sidste år, og i den radikale folketingsgruppe havde vi de første drøftelser allerede i december sidste år.

I februar i år var ministeren i samråd i Sundhedsudvalget om problemstillingen. Lovforslaget blev sendt i høring i begyndelsen af marts, og nu står vi over for en situation, hvor loven hindrer, at et barn muligvis kan reddes. Hvis ikke vi i denne situation kan fremskynde procedurerne, så ved jeg snart ikke, hvornår vi kan det.

Med de såkaldte enkeltsager, Jason, Savannah og Patrick, vil jeg faktisk påstå, at vi som beslutningstagere er privilegerede, fordi det skærer det ud i pap for os, at de abstrakte, etiske principper, vi diskuterer her i salen, får konsekvenser for mennesker af kød og blod.

Lad mig endelig i den sammenhæng slå fast, at vi er politikere, vi er ikke læger. Vi er heller

ikke bedrevidende bedsteforældre. Vi skal ikke anbefale bestemte behandlinger. Vi skal heller ikke træffe beslutninger for forældrene, om og hvorfor de vælger at få et barn. Vi skal derimod gøre op, om loven skal udgøre en hindring for, at mennesker af kød og blod muligvis kan blive helbredt, hvis forældrene beslutter det, og hvis lægerne også anbefaler en behandling.

Ud fra de overvejelser har vi i Det Radikale Venstre haft mange grundige diskussioner, og vi blev enige om at stemme samlet ja til hele lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Birthe Skaarup (DF):

Nu var jeg desværre lidt hurtig med at komme med min ordførertale, men jeg har lige et par spørgsmål til hr. Naser Khader også ud fra, at vi som mennesker gennem hele livet bliver stillet over for mange vanskelige spørgsmål. Som politikere har vi denne her lov i dag, der kræver mange etiske overvejelser for hvert enkelt folketingsmedlem.

Men jeg bryder mig ikke rigtig om de udsagn, der kommer fra fru Tove Videbæk, og der vil jeg så spørge hr. Naser Khader, om det ikke er sådan, at når vi her i livet har behov for psykologhjælp, så kan vi få det. Der bliver jo sagt meget om, at nu skal der psykologhjælp netop til det her forældrepar, men er der ikke mange andre forældrepar, der har behov for psykologhjælp?

Jeg synes, at man i denne sag bør være meget nøgtern, for det kan jo ikke nytte noget, at vi stiller det hele på spidsen og kun ser på sagen. Vi bliver også nødt til at se på, at der er andre sager, hvor der kan fremkomme nøjagtig samme problemstillinger med psykologhjælp, og hvor man bliver stillet over for de problemstillinger, at vi skal hjælpe andre mennesker i det her samfund, og at man selvfølgelig gerne vil hjælpe sine børn.

Yderligere vil jeg om høringssvarene spørge hr. Naser Khader, om ikke et flertal af høringssvarene faktisk siger, at det er godt, hvis Folketinget går ind og siger ja til denne her lovgivning.

Kl. 12.10

(Kort bemærkning).

Naser Khader (RV):

Til det sidste: Jo, det kan jeg bekræfte, flertallet af høringssvarene anbefaler et ja.

Med hensyn til det første spørgsmål, der blev stillet, om, hvorvidt det barn, der bliver født, har

behov for psykologhjælp, så ved vi jo ikke noget om det, som jeg sagde tidligere. Der er også en del børn, der bliver født som uønskede børn, skal de også have psykologhjælp? Børn bliver født af forskellige årsager, jeg forstår det ikke.

I øvrigt bliver fru Tove Videbæk ved med at henvise til psykologudtalelser. Men psykologi er altså ikke en eksakt videnskab, man kan også finde psykologer, der mener noget helt andet.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KD):

Hr. Naser Khader siger, at vi skal gøre, hvad vi kan osv. osv., og vi skal ikke forhindre forældre i at gøre, hvad de kan for et sygt barn, og det er vi helt enige i. Det vil vi som forældre gerne gøre. Forskellen er bare, at i denne her situation påfører vi forældre endnu et valg, vi påfører dem endnu et meget vanskeligt etisk dilemma. Det er det, vi gør med det her.

Der ville jeg gerne spørge hr. Naser Khader, som siger, at man også hos De Radikale har diskuteret det her meget alvorligt, om man også har overvejet situationen for det nye barn, for donorbarnet. Hvilken situation er det i? Det sagde hr. Naser Khader ikke så meget om.

Hr. Naser Khader nævnte, at vi skulle være villige til at ændre tidsplanen, og at vi ikke skulle hindre, at et barn kan reddes osv. osv. Det hæfter jeg selvfølgelig sammen med sandsynligheden og procent, og selv om hr. Naser Khader helst ikke vil tale om procenter, promiller osv., gør det så slet ikke indtryk på hr. Naser Khader, at denne her behandling kun er lykkedes i ét tilfælde i hele verden?

(Kort bemærkning).

Naser Khader (RV):

Jo, det gør stort indtryk på mig, at det er lykkedes én gang, det gør mig faktisk optimistisk. Det ville have været et problem, hvis det slet ikke var lykkedes. Det vil altså sige, at muligheden er der, der er en sandsynlighed. Hvis de hvis'er, fru Tove Videbæk kom med under sin ordførertale, bliver opfyldt, jamen så er sandsynligheden der. Hvad er alternativet, hvad er alternativet til at give denne mulighed? Det er, at barnet dør, det er jo det, der er alternativet. Derfor synes jeg, at så længe der er mulighed, bare en lille mulighed, for at redde et barn, og at det kan lade sig gøre, skal vi give tilladelse til det, for alternativet er, at barnet dør.

Og til det med, at forældrene bliver påført endnu et svært valg: Jamen de står altså i en svær situation på nuværende tidspunkt, og det er, at de har et barn, som er alvorligt syg. Som jeg sagde i min ordførertale, så er livet fuldt af svære valg; vi kommer regelmæssigt, også fremover, til at stå over for svære valg, hvor vi skal træffe beslutning.

I den radikale folketingsgruppe har vi haft nogle gode drøftelser, og det er jo heller ikke nemt. Det er et etisk dilemma, det er heller ikke sådan noget, man bare lige kan tage stilling til. Men når man står i et etisk dilemma, så overvejer man, hvad der er til fordel, og hvad der er til ulempe, og der er det nogle gange marginaler, der afgør, om man hælder til den ene eller den anden side, og det er faktisk de marginaler, der handler om, at der er en sandsynlighed, der er en mulighed for, at dette barn kan blive reddet, der gør, at vi har sagt ja.

Samtidig siger vi, at man skal være virkelig forsigtig. Vi giver ikke tilladelse til en generel regel eller rutinebehandling, vi giver tilladelse til, at det kan ske, når sådan nogle situationer opstår en gang imellem i løbet af et år.

Kl. 12.15

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KD):

Hr. Naser Khader spørger, hvad alternativet er. Nu skal jeg prøve at formulere et spørgsmål til hr. Naser Khader.

I Jasons tilfælde, det første kendte eksempel, lykkedes behandlingen ikke, og derfor kom Jason hjem, og man fandt så bagefter i et vævsregister noget væv, der kunne bruges og en vævsdonor til ham. Det ville jeg jo ønske man havde sat ind på at gøre før tiden, sådan at man havde fundet det før tiden. Men det er en konstruktiv, positiv ting. Mener hr. Naser Khader ikke, at det var en af de ting, vi kunne gøre andet end det her lovforslag?

Vi kunne prioritere og fokusere på at opbygge et endnu bedre og større vævsregister, vævsbanker, sådan at vi i stedet for eller i hvert fald før man begynder på den her lidt vanskelige etiske behandling, gør alt, hvad man kan for at finde de rigtige væv, og at man også fokuserer på disse specielle grupper af væv, som man i disse forbindelser har haft svært ved at finde. Mener hr. Naser Khader ikke, at det i hvert fald også er konstruktivt at prøve?

(Kort bemærkning).

Naser Khader (RV):

Jo, det, fru Tove Videbæk siger, skal vi også gøre, det er også en del af det, og at give mulighed for denne behandling er en del af, hvad der skal gøres. Selvfølgelig er det fint, at man også prøver på at oprette banker til at samle disse vævstyper.

Hvad angår Jasonsagen, vil jeg gerne minde fru Tove Videbæk om, at fru Tove Videbæk også var imod, at Jason blev behandlet og blev sendt til USA. Derfor kan jeg ikke forstå, at fru Tove Videbæk i dag siger, at man skulle have prøvet den anden mulighed. Med hensyn til Jason er det rigtigt, at det ikke lykkedes at få en behandling i USA. Men så viste det sig, at der var en mulighed.

Når det gælder det andet eksempel Savannah, så er hendes mor af grønlandsk oprindelse, og det er svært at finde en vævstype til Savannah; det er meget sjældent at finde sådan en vævstype, og for hende er det meget relevant med sådan en behandling.

Formanden:

Fru Line Barfod som ordfører.

Line Barfod (EL):

Der er her tale om et meget principielt spørgsmål om, hvor vi mener, at grænsen skal gå for, hvad vi tillader, og hvad vi ikke tillader, når vi skal beslutte, hvem der kommer til verden, hvem der ikke kommer til verden, hvorfor man skaber nye liv.

Spørgsmålet er, hvor langt man vil ned ad glidebanen, hvor man vælger at sætte grænsen. Om vi skal acceptere, at man hver gang flytter grænsen en lille smule. Hele tiden vil der komme nye sager, hele tiden vil forskerne kunne noget nyt på det her område, og spørgsmålet er, om man skal acceptere at flytte grænsen lidt, hver gang forskerne kan noget nyt.

Det har jo været diskuteret også i nogle af de svar, vi har fået fra ministeren, om der kunne være tilfælde, hvor man ville presse på for at få lov til at abortere det foster, der kunne hjælpe det syge barn. Der kunne på et tidspunkt være en anden konkret sag, hvor der var et barn, der havde brug for at få skabt en søskende som donor, hvor det så viste sig, når graviditeten var i gang, at det barn, der var levende og havde brug for donor, var ved at dø.

Det er helt klart ulovligt i dag, det er ikke det, man åbner for her, men det kunne være det næste pres, der opstod. Derfor er man nødt til at

gøre op med sig selv, hvor man sætter grænsen. Det er klart, at det må man tage op til revision indimellem, når der kommer ny viden. Så må man finde ud af, om det gør, at vi skal tage vores overvejelser op om, hvor vi sætter grænsen.

Man er nødt til hele tiden at beslutte sig for, hvor man sætter grænsen, hvad man vil acceptere og ikke vil acceptere. Hvor langt vil man være villig til at gå, efterhånden som forskerne kan nogle nye ting og nogle nye ting og nogle nye ting? For forskerne vil hele tiden finde noget nyt, de vil hele tiden prøve grænserne af, det ligger i forskernes natur, at det er det, de vil.

Kl. 12.20

I Enhedslisten har vi valgt at sige, at vi sætter grænsen ved ægsortering. Vi vil ikke gå ind og sortere i, hvem der må komme til verden og ikke må komme til verden, så vi har sagt fra over for, at man sorterer nogle æg fra. Det mener vi ikke man skal gøre. Vi mener så heller ikke, som det er spørgsmålet i dag, at man skal sortere æg til. Det mener vi er at gå for langt ud ad den glidebane, der hedder, at staten skal bestemme, hvem der kommer til verden og ikke kommer til verden, at man skal give muligheder for at vælge. Det er klart, at så langt er vi slet ikke endnu, men spørgsmålet er, hvor langt man vil gå ud ad glidebanen.

Vores håb er også, som vi har set på mange andre områder, at hvis man vælger at lukke af for en mulighed, sige, at her er vi på vej ud i noget, vi ikke har lyst til, og vi mener ikke, at der skal være den mulighed for forskerne, så kunne det være, at forskerne fandt nogle andre muligheder, at de kastede sig over en masse andre veje, fandt noget, som man måske slet ikke havde tænkt på, som kunne give andre muligheder for behandling og for løsninger.

Derfor mener vi ikke, at man skal sige, at der kun er den ene mulighed, der kan ikke findes andre muligheder for at redde disse børn. Det er rigtigt, at det har utrolig tragisk virkning for nogle børn, hvis man siger nej. Men der vil hele tiden komme nye sager, hvor man skubber grænserne. Derfor mener vi, at vi er nødt til at holde fast i en grænse over for forskerne og i stedet prøve at sætte dem i gang med at forske på mange andre områder. Lade dem prøve at se, om ikke man kan finde andre veje, andre behandlingsmuligheder.

Det, vi også skal holde fast i, er, at det er vigtigt, hvad det betyder for hele samfundets opfattelse af mennesker og af, hvad vi kan gøre fra staten.

Vi mener, det er meget vigtigt at holde fast i, at vi ikke kan garantere nogen, at de får et lykkeligt liv. Vi kan ikke garantere nogen, at de får et barn, som ikke bliver syg. Vi kan ikke garantere nogen, at der ikke sker noget galt på et tidspunkt.

Derfor er vi bange for, at når vi hele tiden flytter grænserne for, hvad vi lader forskerne gøre, kan det begynde at komme over i den boldgade, at man tror, at det, staten skal ind at gøre, er at sikre, at man kan få et lykkeligt liv, og man kan få et fejlfrit barn. Og det er vi altså meget nervøse for, altså at man bevæger sig ud ad den glidebane. Ligeledes er vi nervøse for, at man kommer ud i debatten om, hvem vi vil tillade at blive født, hvem vi ikke vil tillade at blive født.

Den glidebane har vi ikke lyst til at gå ud ad, og derfor vælger vi i Enhedslisten at sige: Vi har sat grænsen ved, at vi siger nej til ægsortering, og den grænse holder vi fast i.

Formanden:

Hr. Helge Adam Møller som privatist.

Helge Adam Møller (KF):

Normalt når en privatist tager ordet her i Folketinget, er det jo, fordi hun eller han har en afvigende mening i forhold til resten af sit parti. Det har jeg ikke. Jeg er fuldstændig enig i det, fru Else Theill Sørensen sagde på den konservative folketingsgruppe vegne.

Når jeg alligevel gør det, er det, fordi jeg synes, det har været en utrolig god debat og en debat, som vi meget sjældent har i Folketinget, den har nemlig også været en med et gammeldags ord værdig debat. Vi har lyttet til hinanden. Fru Margrete Auken, fru Tove Videbæk, som har en anden holdning end jeg, og jeg fornemmer en anden holdning end flertallet, har fremført deres argumenter, og jeg føler, at de selvfølgelig hundrede procent mener, hvad de siger og står inde for det. Sådan har jeg også hørt fru Ester Larsen, hr. Naser Khader, hr. Aage Frandsen og fru Else Theill Sørensen.

Jeg indrømmer blankt, at jeg ikke har læst hvert eneste høringssvar. Jeg sidder ikke i Sundhedsudvalget, og jeg tror, at mange af os her i Folketinget, der om et øjeblik stemmer ja, ikke har læst hvert eneste høringssvar, fordi vi ikke sidder i udvalget. Når jeg så skal sige, hvorfor jeg stemmer ja, kan jeg bedst illustrere det med et eksempel, der er 12-13 år gammelt, og som nogle af dem, der også sad i Folketinget dengang, måske kan huske.

Det var dengang esterne og letterne og litauerne kæmpede for deres frihed. Det var dengang, statsministeren hed Poul Schlüter og udenrigsministeren Uffe Ellemann.

Der var en situation, hvor russerne truede med at blokere de tre baltiske lande for deres kul og deres olie og deres energiforsyning, hvis de ikke makkede ret, og vi skulle tage stilling til her i Folketinget, om vi eventuelt ville være med til sammen med andre lande at bryde den blokade, altså sende kul og olie over til de baltiske lande. Det var midt om vinteren.

Så var der en dansk journalist, der tog over og snakkede med den helt nyvalgte litauiske præsident Landsbergis, mange kan huske ham, og så spurgte journalisten Landsbergis på tv:

Kl. 12.25

Hvis du nu var dansk regeringsmedlem eller dansk folketingsmedlem og skulle træffe den beslutning, hvad ville du så råde dem til at gøre i det danske Folketing?

Så sagde Landsbergis, som var en klog gammel mand og professor: Det, jeg vil råde dem til, hvert eneste af de 179 folketingsmedlemmer, er at gå dybt ind i en skov, helt alene. Når de så står derinde, skal de kigge ind i deres hjerte. Og det, deres hjerte fortæller dem, det er det, der skal afgøre, hvordan de stemmer.

Og det er vel det, der – tror jeg – her forener socialdemokrater og konservative og SF'er og radikale, os alle, vi har kigget ind i vores hjerte og vi er så nået til det, at her er en sag, hvor vi føler, at hjertet siger, at vi skal vedtage det her lovforslag.

Andre er nået til en anden holdning, det respekterer jeg hundrede procent. Men jeg tror i virkeligheden, at det er det, der har været afgørende for mange af os, at vores hjerte siger, at det må vi gøre, og derfor gør vi det.

Formanden:

Er der flere, der ønsker ordet, inden jeg giver ordet til ministeren?

Så vil jeg lige her oplyse, at nu er tiden så fremskreden, at jeg forudser, at vi først begynder med forespørgslen efter spørgetiden. Ellers kommer tingene ikke til at hænge sammen.

Så er det den fungerende indenrigs- og sundhedsminister.

Indenrigs- og sundhedsministeren, fg. (Bertel Haarder):

Når jeg ikke går ind i debatten, skyldes det ikke, at jeg ikke har en mening om det emne, der drøft-

tes. Jeg har faktisk en meget stærk mening, som tilmed er begrundet i personlig livserfaring. Men jeg føler mig i den grad dækket ind af det, som er sagt og svaret fra ordførerne for de partier, som støtter forslaget, så jeg blot kan sige, at det, de har sagt, dækker både mig og indenrigs- og sundhedsministeren og hele regeringen. Jeg kan derfor blot nøjes med at anbefale forslaget til vedtagelse.

Kl. 12.30

Formanden:

Vi venter lige lidt, inden vi kan stemme.

Idet jeg går ud fra, at de, der har ønsket ordet, har haft ordet, går vi nu til afstemning om L 188.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 94 stemmer (V, S, DF, KF, SF, RV og Anders Møller (UFG)) mod 16 (EL, KD, Christian Mejdahl (V), Gudrun Laub (V), Henrik Vestergaard (V), Jette Jespersen (DF), Bent Bøgsted (DF), Pia Kristensen (DF), Karina Sørensen (DF), Lene Garsdal (SF), Margrete Auken (SF) og Anne Grete Holmsgaard (SF)).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Meddelelser fra formanden

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00, hvor vi først går til punkt 7 på dagsordenen: Spørgsmål til ministrene.

Mødet udsat kl. 12.33

Mødet genoptaget kl. 13.00

Meddelelser fra formanden

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Miljøministeren (Hans Christian Schmidt) har meddelt mig, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om planlægning. (Udvidelse af sommerhusområder i kystnærhedszonen). (Lovforslag nr. L 202).

Trafikministeren (Flemming Hansen) har meddelt mig, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om buskørsel og lov om godskørsel. (Fjernbuskørsel, menneskesmugling, transport af dyr, ansvar for økonomiske vanskeligheder samt bortfald af tilladelser). (Lovforslag nr. L 203).

Forslag til lov om ændring af lov om luftfart. (Betalning for offentlige forretninger og tilsynsvirksomhed m.v.). (Lovforslag nr. L 204).

Forsvarsministeren (Svend Aage Jensby) har meddelt mig, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om anvendelse af Christianiaområdet. (Ændret formål og ejerskab til området m.v.). (Lovforslag nr. L 205).

Socialministeren (Henriette Kjær) har meddelt mig, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. (Private leverandører af dagtilbud, frit valg af klubtilbud m.v. over kommunegrænserne m.v. – pengene følger barnet). (Lovforslag nr. L 206).

Forslag til lov om ændring af lov om social pension. (Udvidelse af modtagerkredsen for den supplerende pensionsydelse). (Lovforslag nr. L 207).

Indenrigs- og sundhedsministeren (Lars Løkke Rasmussen) har meddelt mig, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om Det Ethiske Råd.
(Lovforslag nr. L 208).

Forslag til lov om ændring af lov om sygehusvæsenet og lov om offentlig sygesikring. (Styrkelse af det frie sygehusvalg m.v.).
(Lovforslag nr. L 209).

Skatteministeren (Svend Erik Hovmand) har meddelt mig, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om kuldioxidafgift af visse energiprodukter, lov om afgift af naturgas og bygas, lov om afgift af elektricitet, lov om energiafgift af visse mineralolieprodukter m.v., lov om afgift af stenkul, brunkul og koks m.v. og lov om statstilskud til dækning af udgifter til kuldioxidafgift i visse virksomheder med et stort energiforbrug. (Gennemførelse af Rådets direktiv 2003/96/EF af 27. oktober 2003 og forenklinger af energiafgifterne).
(Lovforslag nr. L 210).

Forslag til lov om ændring af ligningsloven. (Fradrag for forskeres rejseudgifter og periodisering af tilskudsbevillinger til forskning).
(Lovforslag nr. L 212).

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen) har meddelt mig, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om fremme af privat udlejningsbyggeri, ligningsloven, lov om beskatning af visse pensionskapitaler m.v., lov om finansiel virksomhed og lov om tilsyn med firmapensionskasser. (Indførelse af tilskudsordning, opgørelse af boligbehov og ændring af tildelingskriterier m.v.).
(Lovforslag nr. L 213).

Forslag til lov om ændring af lov om værdipapirhandel, m.v., lov om finansiel virksomhed, lov om erhvervsdrivende virksomheders aflægelse af årsregnskab m.v. (Årsregnskabsloven) m.fl. love. (Ændring af Finanstilsynets og Fondsrådets kompetenceområder, Fondsrådets

sammensætning, kontrol af visse virksomheders overholdelse af regler for finansiel information, SE-selskaber).
(Lovforslag nr. L 214).

Forslag til lov om ændring af lov om fond til investeringer i vækstmarkeder m.v. (Lov om nedlæggelse af IFV-fonden).
(Lovforslag nr. L 215).

Forslag til lov om CO₂-kvoter.
(Lovforslag nr. L 216).

Justitsministeren (Lene Espersen) har meddelt mig, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v.
(Lovforslag nr. L 218).

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven og lov om retsafgifter. (Forenklet inkassoproces).
(Lovforslag nr. L 219).

Forslag til lov om visse forbrugeraftaler og om ændring af lov om forsikringsaftaler og lov om beskatningen af pensionsordninger m.v.
(Lovforslag nr. L 220).

Beskæftigelsesministeren (Claus Hjort Frederiksen) har meddelt mig, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmiljø. (Gennemførelse af arbejdsmiljøreformen »Et godt arbejdsmiljø for medarbejdere og virksomheder« m.v.).
(Lovforslag nr. L 221).

Integrationsministeren (Bertel Haarder) har meddelt mig, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af udlændingeloven. (Ændrede visumbetingelser, udvisning ved dom for ulovlig tvang i forbindelse med indgåelse af ægteskab, børnebortførelse eller menneskehandel samt afskæring af kontante ydelser til asylansøgere i åbenbart grundløs haster-proceduren m.v.).
(Lovforslag nr. L 223).

Undervisningsministeren (Ulla Tørnæs) har meddelt mig, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om statens voksenuddannelsesstøtte (SVU) og lov om godtgørelse ved deltagelse i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse. (Udvidelse af adgangen til SVU).

(Lovforslag nr. L 224).

Forslag til lov om ændring af lov om statens uddannelsesstøtte og lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag. (Tillægsstipendium og supplerende studielån til forsørgere, forhøjelse af det højeste fribeløb og regulering af stipendier til hjemmeboende på 18 og 19 år i ungdomsuddannelser m.v.).

(Lovforslag nr. L 225).

Forslag til lov om ændring af lov om grundlæggende social- og sundhedsuddannelser. (Udvidet adgang, supplerende adgangskriterier og større fleksibilitet).

(Lovforslag nr. L 226).

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen) har meddelt mig, at han ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give Folketinget en skriftlig

Redegørelse om erhvervslivet og reguleringen 2002/03.

(Redegørelse nr. R 11).

Eksemplarer vil blive omdelt, og redegørelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Man gik først til dagsordenens punkt 7, som var:
7) **Spørgsmål til ministrene.**

Spørgetiden

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

De på dagsordenen opførte spørgsmål nr. 4 og 5, S 3022 og S 3023, der er stillet til finansministeren af fru Line Barfod, er taget tilbage af spørgeren. Spørgsmålene er hermed bortfaldet.

Spm. nr. S 3029

1) Til statsministeren af:

Peder Sass (S):

»Anser statsministeren det for rettidig omhu, at der overhovedet ikke har været afholdt møder i Vejtransportrådet i 2003, og er statsministeren bekendt med, om der er andre råd og nævn, der heller ikke har anset det for nødvendigt at holde møder sidste år?«

Peder Sass (S):

Personaletransportrådet og Vejtransportrådet blev sammenlagt til Vejtransportrådet den 1. juli 2002. Rådet træffer afgørelse i sager af principiel karakter om godskørsel og om erhvervsmæssig buskørsel og om tilladelse til busudlejning. Det fastlægger vilkår for tilladelse samt varetager generelle rammefastsættelser vedrørende bus- og godskørselslovgivningen.

Kl. 13.05

En af regeringens ministre har for nylig sagt: Det er også borgerlig politik, at man lytter til eksperter for at få et kvalificeret input.

Derfor venter jeg med spænding på at høre, om statsministeren finder, at trafikministeren har levet op til dette udsagn, sammenholdt med det stillede spørgsmål.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Det er jo fuldstændig individuelt, hvor stort behovet for mødeaktivitet er i de enkelte råd og nævn. Formål og opgaver er som bekendt meget, meget forskellige, og det er op til det enkelte råd og nævn, det pågældende ressortministerium eller eventuelt andre relevante parter at vurdere behovet for, hvor mange møder der nu er brug for. Det gælder for Vejtransportrådet, og det gælder for andre råd og nævn.

Jeg vil gerne sige, at regeringen ikke fører sådan en samlet logbog over møderne og er derfor ikke bekendt med, om der er andre råd og nævn, som ikke har holdt møder det sidste år, for det bliver der også stillet spørgsmål om.

Peder Sass (S):

I skyggen af de alvorlige ulykker, der er sket med lastbiler og med busser inden for det sidste år, er det med en vis undren, at vi i Socialdemokratiet kan konstatere, at Vejtransportrådet overhovedet ikke har haft møder i 15 måneder. Branchens repræsentanter har efterlyst møder og ønsker at få en skærpet lovgivning, hvorfor man finder det ærgerligt, at der ikke er sket noget for